

БҮРЯТ - МОНГОЛЫН ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган

№ 97 (3401) 1941 оной апрелин 25, пятница СЭН 15 МҮНГЭ

ПРЕДПРИЯТИНУУДА ЕДИНОНАЧАЛИЕ ЭРИД ШУУД БЭХИЖҮҮЛХЭ

Единоначалие—социалистическэ предпритинууды хүтэлбэрлэлгын нангин ёһо гурим мүн. Манай ажахын хүтэлбэрлэлгэ—энэ хадаа тэрэнцэ даалгагдан предпритини хүдэлмэрийн түлөө дүүрэн харюусаха, гүрэнэй эгитэмжэтэ гээшэ.

Социалистическэ ажахы саашадань хүржөөлгэ ба бүхэжүүлгэ болбол единаначалие большевистскэ ёһо гуримы хэрэг дээрэн хэлбэрлэлгүгээр бөөдүүлгэ аринэ. Единоначалигүгү предпритини зүбөөр хүдэлмэрилжэ хэрэгшэ шадахагүй байна. Энээнгүй хаа, советскэ байгуулаатын үндэһе һуури—хамтын, социалистическэ үжыме бүхэжүүлгэ ба арбижуулга бэрхэтэй гээшэ.

Нүхэр Маленковай элдхэл тушаа ВКП(б)-гэй Бүхэсоюзна XVIII конференцины резолюци соо нигэжэ хэлэгдэнэ: «предпритинууд дээрэ единаначалие эрид шагсаар бэхжүүлгэ ба предпритини директор болбол предпритини ба үйлдбэри дээрэхи гуримай ямар байһанайн түлөө хүсэд харюусаха үнэхөөр бүрин эрхэтэ хүтэлбэрлэлгэ болохынь туйлаха шухала».

Хүндэтэй ба бүрин эрхэтэй хүтэлбэрлэлгэ байхын тулада — манай ажахынхидхаа эгээл энэ эргидэнэ гээшэ. Бодото байдал дээрэ харахада, предпритинуудай директоруудай приказуудын дүүргэгдэггүй ушарнууд үсөөн бэшэ үзэгдэнэ, харин зарим директорууд болбол тэдэртэ үгтэнэ эрхые хүсэд хэрэглэжэ, үгтэнэ захирагтануудайга хэрэргэ дүүргэгдэжэ байһынь саг үргэлжэ шалгажа байхын ороло, харин нийгын эмхи-зургаануудай ара таландан хоргодон байха юм.

Энэ болбо юундэ хүргэдэг байһынь предпритинуудай бодото байдал дээрэһөө хараад үзэе. Вологодско мелей заводой директор вагонууды дүүрэн ашаагүйгээр ябуулжа болохгүй тухайда хоёр харын торшо дотор долоо дахин приказ гарган байгаа. Тээд, энэнь дүүрэлтэ болодоггүй байба. Вагонуудын урдындаа адли дүүрэн ашаагүйгээр эльгэгдэдэг ба удаан саг соо дөмь байдаг зандаа. Улан-Удын паровозо-вагоно заводой локомотивбайгуулагчны главно инженер болбол тэрэнэй захирагты дүүргэхэнөө арасан котельнэ цехэй мастеры харюусалгада хабаадуулаагүй байха юм. Ушар иимжэһээ, энэ завод тусбөө саг үргэлжэ дүүргэдэггүй байһанын гайхалтай бэшэ.

Заримдаа нимэ ушарнууд үзэгдэнэ: зарим партийна хүтэлбэрлэлгэд зонхилолгы хэтерүүлэн, ажахынхидай эрхынь бүдүүлгээр хабсадаг байна. Гайком ба предпритини партком гү, али партбюро болбол ямар-нэгэн захирагч болбохынь, ямар-нэгэн хүдэлмэрилгэдэ үгтэнэ эмжээ ороо болбохынь директор тудурдаа, мүн ямар-нэгэн хэмжээбуулгы партбюрогой зүбшөөлгүгээр бөөдүүлгэ хаань директортэ хэмжээ абадаг зантай. Эвэниие саашадаа тэсэжэ огто болохгүй.

Предпритини директорэй, единаначалиингү хүндэнэ нэн түрүүндэ өөрһөөн дулдыдаха байна. Өөртөө, мүн өөрһөө мэдэдэ байһан хүнүүдтэ эрилтээ ехэдхэхэ, хүдэлмэрилгэдэ хэрэгшэжүүд ба дурадхалуудта хай-

харамжатайгаар хандаха, кадрнууды шадамараар шэлэн абаха ба зүбөөр хубаарилан табиha, өөрһөө хэрэгы ба техникы бүрин һайнаар мэдэхэ, гүрэнэй интересы хэрхоор хамгаалаха—эгээл нигээд байгаа хаа, хүтэлбэрлэлгэ хүндэтэй байха гээшэ. Хүдэлмэрилгэ болбол нимэ директорые хүндэлхэ ба предпритини эсэн гэжэ тоолохонь лабтай. Тимэ директор хадаа хүдэлмэрилгэдэ эдихи ба үүсхэлэнь дары дэмжэжэ, зүб замаар зориулжа шадаха байна.

Предпритини хүтэлбэрлэлгэ ба үйлдбэрини-техникескэ эдихигтэдэй хоорондох барисагай нягта байха тудам, большевистскэ единаначали бөх байдаг, директорэй хүндэнэ ехэ байдаг юм. Предпритини зүбөөр хүтэлбэрлэлгын тулада тэрэнэй хүтэлбэрлэлгын өөрын дүй-дүршөл ба шадабарие стахановчуудай, инженерно-техникескэ хүдэлмэрилгэдэ дүй-дүршөөр баяжуулга шухала. Үйлдбэриие урагшань дабшуулхын тулада, хүтэлбэрлэлгэ болбол эдихигтэдэй түшгэлжэ уялгатай. Эдихигтэдэй саг үргэлжэн тулаламжагүйгээр ямар-нэгэн хэмжээбуулгы бөөдүүлгэнь бэрхэтэй.

Директорэй хүнцэ, предпритини единаначалие бэхжүүлгэ болбол алба-захирагч ажал-ябуулгынь партийна организацинуудай зүбөөр, большевистскэ ёһоор хинан байсааха явадалһаа ба предпритини хүтэлбэрлэлгэдэ үдэр бүрини тулаламжа үзүүлжэ явадалһаа дулдыдаха байна.

Тулаламжа үзүүлжэ гээшэ юуб гэхэдэ, парторганизаци болбол үйлдбэриие һайжаруулга тушаа өөрһөө бүхы дурадхалууды ба хэмжээбуулганууды директортэ гадуур бэшэ, харин директорээр дамжуулан бөөдүүлгэ ёһотой. Зүгөөр, энэ большевистскэ ёһогурим зарим нотагуудта бөөдүүлгэдэ нэгүй. Партиини Серовско горком (Серовско область) болбол Серовай нэрэмжэтэ металлургическа заводой директорые тоонгүйгээр, цехүүдэй начальнуудта сэхэ захирагч үгтэдэг байха юм. Горком нигэжэ захирдаг: «Үйлдбэрингөө бүхы резервнууды хэрэглэн, дүүргэдэггүй продуцкы ойрын үдэрнүүдтэ хүсэлдүүлхын тулада, цехүүдэй байдалы энэ дары һайжаруулхынь», «үйлдбэрэ һайжаруулан нарижуулга тушаа хэмжээбуулганууды ойрын болзор соо хараалхынь» Горком дурадхана. Энэ мэтын захирагтанууд хэрэгтэ туһа хүргэхэ аал.

Парторганизаци бүхэн директорэй хүндэлэ тухайда анхараала табиha ёһотой. Тэрэнэй даалбаринь үгэ дүүгүйгээр дүүргэгдэдэг байха ушартай. Предпритини хүдэлмэрилгэ ба албахаагша бүхэн энэ эрилтые тодо ноороор ойгожо, үйлдбэрини заршамы бэхжүүлгэдэ, ажалай бүтөөс ба культуры дэвшүүлгэдэ зориулагдан хэмжээбуулганууды дэмжээг байхынь туйлаха шухала.

Предпритини единаначалие эрид шууд бэхжүүлгэ болбол социалистическэ ажайлдбэринь ба замхарилсаанай шэнэнүүд илалтанууды хангаха ба манай партиин Бүхэсоюзна XVIII конференцины түүхэтэ тогтоолнууды амжалтайгаар бөөдүүлгы хангаха байһань лабтай.

(«Правды» түрүү бэшгээ).

СТАЛИНСКА ШАГНАЛАЙ ЛАУРЕАДУУДА ДИПЛОМУУДЫЕ БАРИУЛБА

Апрелин 21-дэ, СССР-эй Совнаркомой дэргэдэхи дээдэ һургуулинуудай хэрэгүүды эрхилжэ комитеттэ, сталинска шагналай лауреадуудта: эрдэмтэдтэ ба ошон зохиолшодто дипломууды барюулга болобо. Ошонзохөөдэй ба наукийн хүдэлмэрилгэдэ сталинска шагнал олгохо тушаа комитетэй түрүүлгшэ академик Бах гэшэ баярай засадаг нэрбэ.

Сталинска шагнал болбол, Бах хэлэнэ, дүхэр Сталиной түрүү наука гэжэ нэрлэнэ социалистическэ наукийн хүржэлтэдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Эгээ түрүүн, хуушамай эрдэмтэ геолог академик Обручевто диплом барюулагдаба. Академик Обручев болбол парти ба правительствата, агууехэ Сталинга гүвээгэ баясхалаа хүргэхэ зуураа, өөрһөө бүхы хүсэ шадалы советскэ

гүрэнэйгөө аша туһада үгэхөөр бэлэн байһанаа мэдүүлнэ. Академигүд Бурденко ба Лысенко гэшэд диплом мүн абаба. Ошонзохөөдэй ба наукийн хүдэлмэрилгэдэ сталинска шагнал олгохо тушаа комитетэй түрүүлгшын оролгошо Кафтамов академик Бах гэшэдэ диплом барюулга зуураа, манай ороной гайхамшаг эрдэмтын туйлай ехэ габьяа тухайда хэлбэ. Академик Бах болбол агууехэ Советскэ Союзай ажалшадай аша туһада амв бээ гамнангүйгээр хүдэлмэрилгэб гэжэ мэдүүлнэ. Академигүд Клишца, Фрумкин, Виноградов, Скрабин, артиллерийн генерал-майор профессор Благоврахов, социалистическэ ажалдай Геройнууд Дектярев, Шпитальный, Яковлев, Микоян гэшэдэ дипломууды абаһан байна. (ТАСС).

МУНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ТҮРҮҮ БЭШЭГ — Предпритинуудта единаначалие эрид шууд бэхжүүлгэ. Хабарай тарилгы хаа-хаанагүй эхилжэ саг тулаа (1-дэхи нюурта). ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: Эрид шагаар шүүмжэлбэд. Зсрилгобо зүбөөр ойгоһон парторганизаци. Партийна хүдэлмэрини ашаар (2-дохи нюурта). Шухала зорилго (2-дохи нюурта).

Советскэ предпритини бүрин эрхэтэ хүтэлбэрлэлгэ (2-дохи нюурта). 1941 ондо Худөөажыхын бүхэсоюзна выставкадэ хабаадахазэр баталагдагшад (3-дахи нюурта). Карл Марксын нэрэмжэтэ артель — ВХВ дээрэ үргэнөөр харуулагдахань (3-дахи нюурта). Бурят-Монголой АССР 1941 оной

Худөөажыхын выставкын урда гэз. В помощь изучающим бурят-монгольский язык 18-й урок (4-дэхи нюурта). Большевистскэ хэлбэлэй үдэртэ зориулагдан урилдаанда эршэмтэйгээр бэлдэхэ (4-дэхи нюурта). СССР дотор (4-дэхи нюурта). Майор Е. Соснин—Балканадахи ба Африкдахи дайн (4-дэхи нюурта).

ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫЕ ХАА-ХААНАГҮЙ ЭХИЛХЭ САГ ТУЛАА

Тарилгые бүгэдөөрэн эхилжэ

Хабарай тарилгые хаа соонь һайн шанартайгаар үнэргэгэ хадаа элбэг дэбэг ургаса хуряаха хэрэгтэ угаа ехэ удхашанартай байһанын элитэ.

Орооһото культуранууды хабар эртэ тарихада, буртаг үбэнүүд ургадггүй, орооһо тарьян жэтгэ түргөөр ургадаг байна. Харин энэ хадаа баян тарилгы кампание захалаадүй лобшоржо байһаар.

Зарим аймагуудай хүтэлбэрлэлгэ эмхи-зургаанууд эртын тарилга үргөөр дэлгэрүүлжэ хэрэгы огто хүтэлбэрлэнгүй. Хэдэн МТС-үүд ба АЗО-нуудай агрономуд газарай гэдэхы нарыар шалгадаггүй, тарилгын агротехникескэ болзоры сахиха хэрэгтэ тон харюусалгагүйгээр хандадаг байха юм. Курбын МТС-эй ахалагша агроном нүх. Баженов болбол тарьялангай газар хаана гэдэһынь һайса мэдэхгүй аад, буруу заабаринууды колхозуудта үгтэнэ байна.

Мүнөө газарай хурьһэн хаа-хаанагүй гэдэб. Хабарай тарилгын хүдэлмэриие хүсэд дэлгэрүүлжэ саг тулаа!

Үгээрөө жэлнүүдэй алдуунууды дабтахагүйн ба тарилгы эрхим шанартайгаар үнэргэхын тулада түрүүшын үдэрһөө эхилэн трактористнууд ба колхозникуудай ажалы шалгажа байха хэрэгтэй. Хабарай тарилгын үдэ хүдөөажыхын мэргэжэтэд тарьялан дээрэ сагүргэлжэ байха ба колхозуудта бодото тулаламжанууды үзүүлжэ эргэтэй.

Мүнөө газарай хурьһэн хаа-хаанагүй гэдэб. Хабарай тарилгын хүдэлмэриие хүсэд дэлгэрүүлжэ саг тулаа!

Үгээрөө жэлнүүдэй алдуунууды дабтахагүйн ба тарилгы эрхим шанартайгаар үнэргэхын тулада түрүүшын үдэрһөө эхилэн трактористнууд ба колхозникуудай ажалы шалгажа байха хэрэгтэй. Хабарай тарилгын үдэ хүдөөажыхын мэргэжэтэд тарьялан дээрэ сагүргэлжэ байха ба колхозуудта бодото тулаламжанууды үзүүлжэ эргэтэй.

Агротехникые хазгайруулагшадые хатуугаар хэнэхэ

ЦАКИР. «Большевик» колхоз тарилгын түрүүшын үдэрһөө эхилэн, агротехникы хазгайруулга байна. Тус артель болбол сеякатыше һаа, үрһөө гараар хаяжа байха юм. Харин үрһынь шалгаад үзэхэдэ, кондиционно бэшэ. яровизацилагдаагүй байба.

Закаменай МТС-эй ба АЗО-гэй хүтэлбэрлэлгэд болбол агротехникын заабаринууды хазгайруулгада зэмтэй нуорууды хатуугаар хэнэхэ тухайда хэмжээнүүды ороо хүртэр абадаггүйн гайхалтай.

Л. Бадмаев.

Тарилгын түрүүшүүл

НОВО-СЕЛЕНГИНСК, апрелин 23. (Телефоноор абтаба). «Коммунизм» артелиин колхозникууд нүхэд Ц. Д. Лубсанов. Хандажапов, Ванданов ба бусад хабарай тарилгы бөгөн болзор соо һайн шанартайгаар үнэргэхын

түлөө тэмсэжэ, үндэр бүтөөсэтэ ажалай эрхим жэшэ харуула. Тэдэнэр үдэрһөө нормо ходо үзүүлэн дүүргэл. Колхозникуудай оролдоһото хүдэлмэрини ашаар, тус колхоз 200 гектар гектар хахалаа байна.

Тарилгада олоороо гараба

Зэдын аймагай, Боргойн сомоной колхозууд тарилгын хүдэлмэридэ олоороо гарабад. Эндэхи колхозуудай тарьялан дээрэ 6 трактор, 58 плуг, 6 сеялжэ, 228 морин, 168 колхозник ажаллана.

мүнөө 600 шахуу гектар пар хахалан ба боронойлон байха юм.

Мүнөө үдэ, 209 га ярица ба шшенцэ таригданхай байна. Тарилга хэлын тулада 409 гектар хахалагдаһан. 737 га боронойлогдон ба 131 га культивацилагдан пар бии.

Социалистическэ мурсыөө дэлгэрүүлгшэй үндэһе һуури дээрэ Сталиной нэрэмжэтэ артелиин членүүд тарилгын түрүүшын үдэрһөө эхилэн үндэр бүтөөсэтэйгөөр хүдэлмэрилжэ. Жэһэнь: Жамьян Ринчиновэй эвэното колхозникууд барандаа үдэрһөө нормы 140—150 процент дүүргэнэ. Звеное даагшань өөрөө мүн стахановска ажалай жэшэ харуула.

Сталиной нэрэмжэтэ артельдэ (түрүүлгшын нүх. Мункуев) тарилгын хүдэлмэри илангяа эмхитэйгээр ябуулагдана. Эндэ хамта 100 га шшенцэ ба 9 га ярица таригдаа. Тус колхоз

Нүх. Пиранлай Доржиевай эвэнотой-хид иманга һайнаар ажаллаша. Колхозникуудай эмхитэй хүдэлмэрини ашаар энэ колхоз ярицын тарилгы хоёр-гурбан үдэр соо дүүргэхэн.

ЖАМБАЛОВ.

Нооһо хайшалалга ба хөөбөр һамналгые гээлтэгүйгөөр үнэргэе!

Зэдын аймагай, Боргойн сомоной, Сталиной нэрэмжэтэ колхозой членүүдэй бэшэ

Хониной товарна фермалуудтэ харюусалгата хүдэлмэри—хонидой нооһо хайшалалга эхилжэ саг дүтэлжэ байна. Хони-ямаадай нооһон ба хөөбөр артелиин ажахыда ашаг олзо ехээр үгтэдэг байһынь бидэ мэдэнбди.

Ушар иимжэһээ, хони-ямаадайга нооһынь хоролто-гээлтэгүйгөөр, саг соонь ба шанар һайштайгаар суглуулжа абагда тусхай анхараал хандуулжа хэрэгтэй. Урда жэлнүүдтэ энэ шухала хүдэлмэриие тоодоггүй ба ношоролго гаргадаг байһанай гэмээр хэдэн мянгаад түхэригэй үнэтэ зөөри—хөөбөр ба нооһо гээдэг ушарнууд үзэгдэдэг һэн. Тимэ һалам, алша хэрэг байдал саашадаа үргэлжэлжэ ёһогүй.

Манай артель хони-ямаады нилөөдөөр үсхөөрилжэ. Парти ба правительствын заабарине бөөдүүлэн, бидээр нооһон хонидой ба үгтэртэ хонидой оёр ферма эмхидхэнэ байһабди. Мүнөө үеэ манайда 4500 толгой хони-ямаад бии. Тэдэнһээ мянгаад толгойн артин нооһотой үүлтэртэ хонид байха юм.

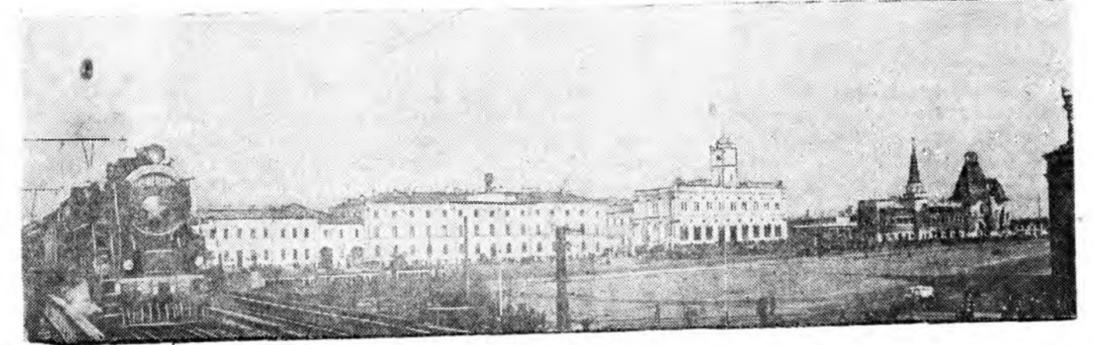
Эдэ олон түрэг хони-ямаадай нооһынь гээлтэгүйгөөр хайшалажа абаха, хөөбөрһынь һамнажа суглуулжа гээшэ—бага бэшэ хүдэлмэри байһанын эли. Бидээр мүнөө жэлдэ хонийн бүрһөө 2 килограмһаа доошо бэшэ нооһо хайшалаха ба ямаан бүрһөө 500 граммһаа доошо бэшэ хөөбөр һамнаха гэдэн зорилго табиһабди.

Энэ зорилгы бөөдүүлхын тулада бидээр хонидой нооһо хайшалалгада хүсэд һайнаар бэлдэхэ ёһотойдби. Хони-ямаады хайшалхаар сагай болохотойн сасуу энэ хүдэлмэриие дары эхдэхэ. Байра байдаг, зөбөөг хэрэгсэлүүд бүрин бэлдэхтэнэ байха ёһотой.

Гүрндэ нооһо тусаалга тухайда шөлө хуулини ёһоор, өөһөдүйгөө уялгы гүйсэхөөд байхадаа, манайда нилээд ехэ нооһон өөһөдүйн хэрэгшэмжэдэ үлэхэ байна. Манай колхоз 1929 ондо гүрндэ нооһо худалдалһаа 63 мянган түхэриг, 1940 ондо 165123 түхэриг энэ ороулан байгаа. Мүнөө жэлдэ энэ ашаг олзо үгэлгы бүри ехэ болгохо артабайдал бидэндэ хүсэд бии. Энэ хадаа иманга бидэнэрэй, хонидой оролдоһотой ба үнэн сэхэ хүдэлмэриинэ дүлдмэха болоно.

«Бурят-Монголой АССР дотор худөөажыхын культурануудай ургасые ба малажалай ашаг үгэлгы дөөшлүүлгшэй түлөө колхозникуудай ажалай түлөөһы нэмжэ түлэхэ тухайда» СССР-эй СНР-гэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолтой танилсажа зорилгоной бидэнэр болбол хонидой нооһо хайшалалгы ба хөөбөр һамналгые саг соонь гээлтэгүйгөөр үнэргэхын түлөө тэмсэхынь республикын бүхы хониды урялаһабди.

Сталиной нэрэмжэтэ колхозой түрүүлгшэ МУНКУЕВ. Парторг ШАНДАНОВ. Хонидой фермнууды даагшад Толи УЛУЗТУЕВ ба ШОЙДОНОВ.

Москва — Советскэ Союзай столица. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Комсомольско талмай. ТАСС-эй фото.

П А Р Т И Й Н А А Ж А Б А Й Д А Л

Зорилгоёо зүбөөр ойлгоһон парторганизаци

«Лаан Оронго» (Иволга) колхозой дэргэдэх партийна эхин организациин тоосоото-хуналтын суглаан апрелин 17-до болобо.

Ууглаанинь үдэһинь 7 часа ахилхээр зарлагдаһан аад, хахад часаар хошомтожо нээгдэбэ. Парторганизациин хүдэлмэри тухайда нүхэр Д. Галжуров элхдхэһинь 2 час 15 минута үргэлжэлһэн байна.

Нүхэр Галжуров, колхозойнгоо ажалтай тухайда коммунистуудтайга ажал хүдэлмэри тухайда, мүн тоосоото үе соо парторганизацинтаа хэрээрээр хүдэлмэрилһэн тухайда элхдхэлэ дэлгэрэнгээр хэбэ.

Урдань энэ колхоз аймаг дотороо гээгдэж ябадаг байгаа. Харин, парторганизациин коммунистууд ажал хүдэлмэри дээрэ өөһэдөө эрхим жэшээ харуулжа, түрүү үүрэг эвэлхэнэ гадна, олонинтэ колхозинуудтаа эмхидхэн хүтэлбэрилжэ, социалистическэ мурсыоо ба стахановска хүдэлөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн ашаар, мүнөө колхозоо түрүүшүүдэй зэргэдэ оруулжа шадаа.

Тиймгэбэшье, колхозойн үйлдбэри дээрэ дутуу дунда зүйлүүдэй үшөө олон байһан тухайда элхдхэлэ тэмдэглэбэ. Үшгэрэгшэ жэлдэ үбнэ тэжээлээр дутамаг байһанһаа шалтагаалай, хамта 1000 гаран малын хороһон байгаа.

Нүхэр Галжуров элхдхэлэ мэдэхэдэ, парторганизаци болбол түрүү хүнүүдэ партиин зэргэдэ хангалтагүйгөөр хандуулаһан байна. Нелондо организацинтай ВКП(б)-гэй 2 член ба 8 кандидат байһан аад, мүнөө 6 член ба 8 кандидат тоологдоно. Эдэ кандидатүүдэй олонхын стажаа үшгэрэгшэ болбосһо, партиин зэргэдэ орохоор бэлдхэлтэй үшөө болоодуй.

«ВКП(б)-гэй историин хураашгы хурсы» үзэхгүйнөө гадна, мүн партиин устав ба програматай хүсэд танил бэшэ байна. Харин, нүхэр Жамьянова, Запханов, Жамсаранов тэгшэд үзэг бэшэгшэ бага мэдэхэ замдаа.

Колхозно үйлдбэриин түрүүшүүдэ партиин зэргэдэ оруулжа тухайда парторганизаци тон багаар анхардаг байба.

Колхоздонь 140 гаран стахановец, колхозинууд, 6 комбайнер, 54 тракторист ба бусад хэдэн олон мэргэжэлтэдэй байбашье, тэдэнэй дундаһаа партида ороһон хүн том үсөөн байна. Энэ хадаа партино-политическэ хүдэлмэриин хангалтагүй байһынь гэршэлнэ.

Мүн, хүнүүдэ хүсэд шалгажа үзэнгүй партида абанан ушар байха юм. Жэшээлхэдэ, архишша ба залихай ябалтай Н. Ачитуевые партида абанан аад, уданшьегүй һөөргэм, гарганан байна.

Тэршэлэн, А. Сакьяев гэгшые партида абанан байгаа. ВКП(б)-гэй Иволгин Айтмо энэ шийдхэбэриинь, баталагүй. Юуб гэхэдэ, Сакьяев хадаа колхозой ажалда хойргоор хандаһаа гадна, саг үргэлжэ архидага ба карталадаг байһанынь элээрэ.

Дутуунуудаар олон байбашье, түс колхозой дэргэдэх партийна эхин организаци үшгэрэгшэ тоосоото үе охилид амжалтанууды туйлажа шадаа. Колхозын ажал хүдэлмэрээрэһынь, культурна болбосон байдалаарашье аймаг дотороо һайн һуури эзэлнэ.

Тоосоото-хуналтын суглаанин политическэ үшгэр хэмжээндэ үшгэрбэ. Партийна организациин хүдэлмэриин хангалтагатайда тооложо, секретарьта нүхэр Д. Галжуровые дахин хунгаа.

Г. НИМБУЕВ.

ПАРТИЙНА ХҮДЭЛМЭРИН АШААР

«Коминтера» колхозой (Бичура) дэргэдэх партийна эхин организаци болбол колхозинуудай дунда хүмүүжэл болбосоролой хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, колхозой шравленин ажал-йбуулгы хшан байсааха үүргээ бэлдүүлэн, эргелингээ алибхы хүдэлмэриг бодото туһаламжа үзүүлжэ, шөнөнүү амжалтануудта хүргэбэ.

Тус парторганизаци 1940 оной эхиндэ 4—5 коммунистуудтай канцелятска группа байһан юм. Политическэ хүдэлмэри һайнаар табиһанайга ашаар, мүнөө 17 коммунисттай, аймаг доторхи томо парторганизацинуудай нэгэн болоо.

Коммунистуудын колхозойгоо ажал дээрэ түрүү үүргэ эзэлнэ. Партиин член С. Бадмаев гэгшэ адуушаар ажаллаха зуураа, өөрынгөө даабарине бүрин дүүргэнэ. Коммунист нүх. Гомбоев, малажаллаа маша һайнаар үсэхбэрилнэ. Тэдэнэрэй жэшээгээр хүдэлмэрилдэг, партийна бэшэ болшыгүүд — стахановецууд ба удариинуудай зэргэ үдэрһөө үдэртэ үргэдэнэ О. Дуларов, Я. Кузнецов, Д. Даржсөв гэхэ мэтэ эрхим стахановецууд 1941 ондо Худөөажахын бүхэсэюэна выставкэдэ хабаансааар баталацаа.

«Коминтера» колхоз 1940 ондо социалистическэ малажал хүгжөөхэ түсэбөө бүхы түрэлэй малнуудаар 104 процент дүүргэбэ. Колхозын хамтага 7 фермэтэй болоһой.

Элэлхи агитаторнууд мүнөө үедэ ВКП(б)-гэй XVIII конференциин материалуудынь, худөөажахын культуралуудай ургасы ба малажалай анал үгэлгы дэшлүүлһэнэй түлөө колхозинуудай ажалын түлөөнэ намжа хүдэлмэрилдэг, партийна бэшэ болшыгүүд тэһоолы колхозинуудтаа гүнзэгшгөөр ойлгуулхын тулаа оролдостойгөөр хүдэлмэрилжэ байна. Мүн хабарай тариалын үелэ ябуулагдаха агитационно хүдэлмэриин түсэб табигдажа, баталагданхай.

Дурсагданхай колхоз хабарайгаа тариалада хангалтатай һайнаар бэлдхэбэ. ВКП(б)-тэй член нүхэр Цоктоевай хүтэлбэрилдэг № 1 бригада энэ жэлэй тариалгы эрхим бэлдхэлтэйгөөр утгаба.

Партийна организациин хээ хүдэлмэриин түсэб соовь культурна хэмжээ-йбуулга ехэ һуури эзэлнэ. Амбулаторине эрхилэгшэ, комсомолец нүхэр Дарбашыева, ариг сөбөрые дэмжүүлхы түлөө үгэхсэхэ оролдоло гаргана. Колхозой түб һуурин дээрэ, хабартаа сөөрлиг таридажа ахилхэнь. Энэ хүдэлмэридэ сөөрлигшэ нүхэр Д. Ц. Эрдынеев эршэмтэйгээр оролсожо эхилэ.

Дарбашыева, ариг сөбөрые дэмжүүлхы түлөө үгэхсэхэ оролдоло гаргана. Колхозой түб һуурин дээрэ, хабартаа сөөрлиг таридажа ахилхэнь. Энэ хүдэлмэридэ сөөрлигшэ нүхэр Д. Ц. Эрдынеев эршэмтэйгээр оролсожо эхилэ.

100 хүнэй һууригтай, дотороо улаар булангай ба ехэ талгай шэнэ клуб барига захалабди. Энэндэ 17000 түхэриг гаргашалагдаха юм. Гадна,

Дарбашыева, ариг сөбөрые дэмжүүлхы түлөө үгэхсэхэ оролдоло гаргана. Колхозой түб һуурин дээрэ, хабартаа сөөрлиг таридажа ахилхэнь. Энэ хүдэлмэридэ сөөрлигшэ нүхэр Д. Ц. Эрдынеев эршэмтэйгээр оролсожо эхилэ.

Литвагай элитэ уранзоёолшо Петрас Цвирна гэгшэ Литвагай тарнашанай ажалтай тухайда ном бэшэжэ байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. Цвирна хүдэлмэридөө. Д. Черновой фото. (ТАСС-эн фото).

Шухала зорилго

Сталинска табанжэлүүдэй торшо соо манай республикын бүхы колхозууд ажахын ба культурна фронтнууд дээрэ толотомо амжалтанууды туйлаһан байна. Хори гаран жэлэй саад тээ хооһон тала байһан газарнуудта — мүнөө горстой язын гоё байһан барилтануудтай олон тоото колхозуудай центриүүд байгуулагдаа.

Хүлөө ноталууды хүсэд культурна болбосон болгохын түлөө хүдэлөөн үшгэрэгшэ жэлдэ үүсхэгдэн, үргэн далайсатайгаар дэлгэржэ, хэдэн арбаар түрүү колхозууды хабадуулаа, нилээд ехэ хүдэлмэри бүтөөгдөө.

Мүн энэ жэлдэ Кабанскын аймагай, Пушкинай нэрэмжэтэ колхозой членүүдэй уралеы республикын бүхы колхозууд һайшаан дэмжэжэ, абанан уялгануудта амжалтатайгаар бөлүүлжэ байһад.

Манай колхоз аймаг доторхи томо артељуүүдэй нэгэндэ тоологдоно. Зүүгөөр, хүсэд болбосон ба культурна боложо шадаагүй. Тиймгэбэшье, колхозой партийна, комсомольско эдихтэд ба бүхы колхозинууд артелингээ ажахын центры үнэхөөр болбосон болгожо, түрүү колхозуудтай зэргэшэхэ уялга урда табилд, мүнөө эршэмтэйгээр тэмсэхэ эхилэ.

Колхозойннай центртэ 2 класстай эхин һуругуули бии. Зургаан журтын хүдэлмэрииндэ бүрин хангахаар хараалаһан шэнэ бани барилгад, һаяхан ашаглалгада үгтэбэ. 1941 оной ахээр нүүжэ ерһөн колхозинуудта үгтэхэ хэдэн гэрчүүд, нитгын гурван хуудг, хилээмэ барха 12 пеэшэн шэнэр барилдаһан байна.

100 хүнэй һууригтай, дотороо улаар булангай ба ехэ талгай шэнэ клуб барига захалабди. Энэндэ 17000 түхэриг гаргашалагдаха юм. Гадна,

КУЛЬТУРНА ХЭРЭГСЭЛНҮҮДЭЭР ХАНГАХА

Ара-Хэрэзтын сомоной (Бичура) уншальгы, байшангай шухала хэрэгсэлүүд: газет журнал, эдбэ номууд, хүжэмэй инструментүүд, биллард, шатар, даам ба бусад тон дутамаг.

Тус сомоной «Коминтера» колхозой библиотекын номууд хэдэн һарын

клубай түхөөрэлгэдэ ба доторхи шэмэлгэдэнь 10000 түхэриг гаргашалахаар номолодо, мүнөө зардмынь худалдан абажа байһад.

Тэршэлэн, автомашины гараж барилдажа эхилэнхэй. Манай колхоз 1941 он соо колхозинуудта 5 гэр шэнэр бариха, энэндэ хэрэглэгдэхэ модонуудынь бэлдхэжэ байна. 2 класстай һуругуулинай 1941—42 онуудад буралсалай жэлые утгуулан, 4 класстай болгодохо.

Культурна барилтануудай саашанхи түсөөүүд соо: центртэ сээрлиг тариха хэрэгтэ ба ферментүүд, гуртанууд дээрэ банинууды барилгада ехэ анхараа табигдана.

Мүнөө, колхозинууднай культурна ажалууд. Олонхи айлууд гэрүүдөө угаадаг, сагададаг ба сонхонуудаа шэрлэдэг болонхой.

Гэхэтэй хамта, манайда дутуунууд олон байһаар. 41 айлнай мүнөө хүрэтэр колхозойгоо центртэ һуурижаагүй. Мүн тэршэлэн, малажалай зарим ферментүүдэ гэгээрэл болбосоролой хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Һаяхан болоһон манай партинын эхин организациин тоосоото-хуналтын суглаан колхозойнгоо центры хүсэд культурна болбосон болгохо тухайда үрэнөөр зүбшэжэ, тогтоол соогоо тусхай пункттар бөншөө.

Энэжэ хэрэг дээртэ бөлүүлхын түлөө бүхы коммунистууд, комсомолецнууд ба колхозинууд эршэмтэйгээр тэмсэхэ байна.

Ш. ЦЫВАНОВ — Хэмзгын аймгай Доодо-Худгай сомоной, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой эхин парторганизациин секретарь.

Эрид шангаар

«Хизаарай Советүүдэй нэгдэгээр съездын» (Кабанск) нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэх партийна эхин организациин тоосоото-хуналтын суглаан боложо дүүрбэ. Коммунистуудын барандаа (хамтадаа 7 хүн) үгэ хэлэбэ. Тэдэнэр, парторганизациингаа хүдэлмэриин дутуунууды эриг сөхөөр элхдхэлэ, болшышестескэ ёһоор шүүмжэлэхэ зуураа, тон зүб ба утха түгэс дурдахууды оруулаһан байна. Эдэ нэрэй дурдахуудынь парторганизациин саанадаа ябуулжа хүдэлмэриин түсэбтэй болохо ёһотой.

Манай парторганизаци,—элхдхэлнэ нүхэр Коренев хэлэнэ,—тоосоото үе дотор ВКП(б)-гэй членэй кандидатта 4 ба члендэ 1 хүниин абаа. Манай колхоз 1940 ондо бүхы түсүүддэ бүрин дүүргэбэ. Үшгэрэгшэ жэлэйнь ольмо 1939 онойхитой жэшээлбэ 40 процент урбан байха юм. Гүрэнэй урлах уялануудаа гүйсэд дүүргэнэ.

Зүүгөөр, партийна организациин хүдэлмэриин һайда тоолохоор бэшэ байна. Зарим коммунистууд (Федоров ба бусад) партийна суглаанайгаа шийдхэбэриин дүүргэнгүй, жаяг-заршамы ёбдэнэ. Мүн тэршэлэн, абанан зарим тогтоолнуудтай дүүргэлтэ болгондгүй саарһан дээрэ үлэшэнэ—гэбэ.

Партийна суглаанай,—коммунист нүхэр Ильков хэлэнэ,—бэлдхэл муутайгаар үшгэрэгдэнэ. Суглаанай боло-

шүүмжэлбэд

хо үдэр зар гаргагдадаг зантай. Суглаанай нэгдэн хойно зүбшэхэ асуудалаа соносолог байһадди. Колхозой зөөри хогшолы хамгаалха хэрэгтэ коммунистуудай зүгһөө анхаралгай багаар табигдадаг дээрһэнэ, үбһэн, түгээн ба тракторнуудай частнууд хулгайлагдана, үргидэнэ. Гэбэшье, энэ ушары үндэһөөрн үсэдхэхэ, гэмтэдынь харюусалгада хабадуулаха тухайда ямаршы хэмжээн абтангагүй.

—Үшгэрэгшэ жэлдэ огородой культурын муугаар урганые сагай уларилһаа дундаа гэжэ нүхэр Коренев тайлбарилна, энэнь зүб баримта бэшэ. Огородойнай культурын бага ургаса үгөөшөнэ ямагта харууһанай мууһаа болон байгаа. Тэндэ хүдэлмэрилһэн эхэнэрүүд, үдэрэй 11—12 час болоһон хойно ажалдаа гарадаг муртөө, үдэшэ эртэ бусадга ба хүдэлмэриингөө шанарай түлөө, үйлдбэриин үндэр бүтөөсын түлөө тэмсээгүй байгаа— гэжэ, нүхэр Тихонов шүүмжэлэбэ.

Үгэ хэлэнэ коммунистууд болбол комсомолецнууд ба залуунуудай дундахи хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һайжаруулынь эриг.

Партийна тоосоото-хуналтын суглаан хадаа парторганизацинтаа ябуулынь хүдэлмэриин хангалтатайда тоолоод, секретарьта нүхэр Кореневые дахин хунгаа.

И. Кондратьев.

ба советскэ предпритийн коллектив хадаа социалистическэ гүрэнэйгөө хүсэ-шадалье бүхэжүүлжэ габан нэгэ зорилготой.

Единоначалингууд болбол партиин политическэ линии хэрэг дээрэнь шадараар бөлүүлжэ зэргэтэй, тэрэнэй түлөө харюусаха, тэрэниин хамгаалха, тэрэнэй түлөө тэмсэхэ зэргэтэй. Тихын тулада, тэдэнэр хадаа болшышестескэ шудалха, хүтэлбэрилжэ байһан үйлдбэрээ хүсэд мэдэхэ, тэрэндэ дүү-дүрэнэлтэй болохо ёһотой.

Предпритийнгаа техникэ, экономико ба финансые хүсэд мэдэхэ һаа, ажахын хүтэлбэриин дүй-дүрэнэлтэй болодо гэшэ. Тиймгэбэшье, нүхэр Сталин болбол «...завод, фабрика ба шахтын техникэ, экономико ба финансые шудалаагүйг гэ-шаша һаа,—хэрэг бүтэхгүй, единоначали байхагүй гэшэ» гэжэ ажахын хүтэлбэрилэгшэтэ уришадал хануула. («Ленинзын асуудалууд», хэбл. 10, хууд. 444).

«Олонинтэлые хургаһаа гадна, мүн олонинтэднэ хургаал абалга» хадаа советскэ хүтэлбэрилэгшын зайлашагүй шанар мүн гэжэ нүхэр Сталин заана. Олонинтэдэй голосы дуулаха, тэдэнэр-тэй холбосотой байха хэрэгтэй.

Советскэ ажахынхид болбол гүрэн-нэйгөө урла үнэн сэхэ байха ёһотой. Тийгээгүй гээшэгшэ һаа, тэдэнэр гүрэн-нэйгөө дурэхүсэлынь дүүргэжэ шад-ахагүй гэшэ. Тэрэ хадаа гүрэнэй түр-рүүшын туһамарша байха, советскэ хуулые сахын хамгааламжа байха, советскэ хуулые, советскэ түсэбтэ, хатуу жаяг заршамые хүндэлжэ мэдэрэл хүдэлмэрилэгшэдтөө хүмүүжүүлжэ уял-гатай.

Советскэ предпритийн директор болбол предприти дээрэнь хэрэгтэй ямар байһанай түлөө, тэндэ ёһо гүр-мые байгуулаһанай түлөө хүсэд харюу-саха бүрин эрхэтэ эзэн мүн. Директор

үгэһэн захиралтынгаа зүб байһанайн түлөө харюусаһаа гадна, мүн тэрэ-шэлэн тэрэ захиралтын хүдэлмэри-лэгшынгөө хэрэгээр дүүргэнэй тү-лөө харюусаха ушартай.

Советскэ гүрэнэй хуулинуудай ёһоор, үйлдбэриин дүй-дүрэнэлэй ба наукин мэдлэнуудэй үлгөө һуури дээрэ, заво-дтэй директор гү, али цехтэй хүтэлбэри-лэгшэ болбол машинануудай хүдэлмэ-риин ёһо гүрмые, үйлдбэриин техно-логине байгуулаха, технологиескэ ба ажалай жаяг заршамай хэрэгээр са-хилдажа байһынь шалгаха, тэрэниин хасагшйруулашадые хэлхэхэ бүтөөг-рһэн продукциян шапары шалгажа байха уялгатай.

Ажалай социалистическэ жаяг зар-шам хадаа нэгэн талаһаа—хүмүүжүүл-гээр, нүүгөө талаһаа — баалтаар байгуулагдадаг гэшэ. Прогульшинууд, зайгуулагдаһан ба голоһо гаргашадые хуулин харюусалгада хабадуулаха — эмхи-зургануудай пачальшинуудай эрхэ ба уялган гэшэ.

Алба-захиргаанай ажал-йбуулгынь шалгажа байха эрхэ үйлдбэриин пред-притивууддахы эхин парторганизаци-нуудта ологодһон байна. Тэдэнэр энэ эрхээс бүхы хэмжээгээр бүхэжүүлжэ, шадараар бөлүүлжэ ёһотой. Пред-притийн алба-захиргае хинан бай-саалга—энэ хадаа парти ба шрав-лельстын заабаринууды тэрэнэй хэр-лээр дүүргэлтэ болгожо байһынь шалгалга, эдэ заабаринууды зүбөөр бөлүүлэгдэнэ тэрэндэ туһаламжа мүн.

Зарим парторганизацинууд хинан байсааха тусда өбдэрингөө зорилго-тууды ойлгоогүй байһаар, Тэдэнэр ха-даа ажахын хүтэлбэрилэгшые хэлбөжэ, бүрин эрхэтэ хүтэлбэрилэгшэ байха ябадааһан предпритийн директорта һаад ушаруулаа, харин заршамга хуу-либуса ябуулга тээшэ тухашнэ. Жэшэнь

партиин Б.Токмакса райкомой секретарь (Запорожско область) болбол СССР-эй судабайгуулгын ажай-лэдбэ-рин паркмой захиралгы дүүргэ-хөгүй тухайда Кировэй нэрэмжэ-тэ заводтэй директортэ дурдахаа байха юм.

Партийна ба профсоюзна организаци-нууд хадаа директортэй, цехтэй, пачальшитай, мастерай приказууд ба захиралтанууды үгэ дуугүйгөөр дүүргэ-жэ байхаар хүдэлмэриин бүхэниин хү-мүүжүүлжэ уялгатай.

Ажахын олоншог хүтэлбэрилэгшэд— единоначалингууд өөһэдынгөө зорилго-нууды үшөө ойлгодогүй. Өөһэдынгөө эрхы хүсэд хэрэглэжэ, булад хатуу жаяг заршам байгуулхын орондо, тэдэнэр болбол прогульшинууд ба голоһо гаргашадта хайша хэрэгээр хандана.

Директоруудтэй приказууды гүйсэд-хэхөгүй ушарнууд предпритивууд дээрэ үшөө үзэгшөөр. Олоншог директор-нууд өөһэдынгөө мэдэлдэ байһан хү-нүүды шалгажэ үзэлгүй, захиралта-нуудтайгаа хэрэгтэ гүйсэдхэгдэжэ байһынь шалгангагүй, захирагтану-удынь дүүргэдэггүй хүдэлмэрилэгшэды харюусалгада хабадуулаһагүй.

ВКП(б)-гэй Бүхэсэюэна XVIII кон-ференциин тогтоолнууды бөлүүлхын түлөө тэмсэлтэ ажахын хүтэлбэри-лэгшэ бүхэн болбол олонинтэдэй үүсхэ-лые толгойлохо, техникы хүсэдөөр хэрэглэхэ ёһотой.

Единоначалиние бүхэжүүлжэ хадаа предпритивуудта ёһо гүрим байгуул-ха, ажалай жаяг заршамы шалгах-ха, ажалай бүтөөсые дэшлүүлжэ ба продукциян шапары һайжаруулжэ тухай парти ба правительстын хэмжээ-йбууланууды бөлүүлжэ шухалын шухала зэбсэг мүн.

Я. Жуковский.

СОВЕТСКЭ ПРЕДПРИЯТИЙН БҮРИН ЭРХЭТЭ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ

...Предпритивууд дээрэ единоначалие эрид шангаар бэхжүүлжэ ба предпритийн директор хадга предпритийн ба үйлдбэри дээрхи гүрмэй ямар байһан ийн түлөө хүсэд харюусаха үнэхөөр бүрин эрхэтэ хүтэлбэрилэгшэ болохынь туйлаха шухала».

(ВКП(б)-гэй Бүхэсэюэна XVIII конференциин резолюциһаа)

Манай оройн хүдэлмэриин авгийн политическэ засагы гарша абам-саары, единоначали тухайда асуудал парти ба советскэ засагай урда үргэнөөр табигданан юм. «Часай механизм шэнги зүбөөр хүдэлмэрилдэг, ажахын эмхи-зургаанда, олонинтэ ажалшадые нэгдүүлжэ холбодог, дуразоргой нэгдэлэй үгы байгаа һаан».—Ленин хуу-рина,—түүгөөр замуудынь, замхарилсаан-ны, томо томо машина ба предприти-нууды зүбөөр ажаллажа шадхагүй гэшэ» (Зөхөд, т. XXII, хууд. 420). Хүдэлмэриин авгийн диктатура болбол единоначалин ёһоор социалистическэ үйлдбэриин хүтэлбэрилнэ, социалисти-ческэ ажалые эмхидхэнэ ба ажалай булаг хатуу заршамы байгуулна.

Социалистическэ ажай-лэдбэри эгээн түрүү техникээр зэбсэгдэнхэй. Үйлдбэриингөө техникээр болоо һаа, манай орой дэхэй дээрэ түрүү һуури эзэлнэ. Советскэ предприти хадаа тон орё онһон организм гэшэ. Единоначали ба үйлдбэриин хатуу жаяг заршам үгы байгаа һаа, тэрэнэй ажалла-хынь бэрхэтэй.

Советскэ хүтэлбэрилэгшын единоначали хадаа хүн бүхэнэй ябуулгы олон-интын интерестэ, коллективтэй интер-рестэ, хүдэлмэриинд ба таряашадай социалистическэ гүрэнэй интерестэ хандуулаха шухалын шухала зэбсэг мүн. Социалистическэ орондох ажа-хыннай гүрэнэй түсэбтэй ёһоор хүтэлбэ-рилэгдэнэ. Предприти бүхэнэй ажал-

ябуулганы ямар-нэгэн зэргээр бүхы арадай ажахын хүгжэлтэднэ нүлөөлнэ. Тиймэ болохоороо, социализмын үелэ үйлдбэриин хүтэлбэрилэгдэхэ единоначали болбол тус-тус предприти-нууды ударидаха хэрэгтэ шухала байһаа гадна, мүн бүхы арадай ажахын ажал-йбуулгынь хангана.

Мүнөө үедэ, хоёрдугаар ямнери-листическэ дайнай дэлгэрэн байгаа оршомбайдалда единоначалие «ахи-жуулаа тусгаар удхамартай болоо. Эхэ оройгоо ажахын ба сэрэгтэй хүсэшадалье шалгахын тулада, үйлдбэриин хэмжөө эрид ехэжүүлхын тулада предпритивууд дээрэ болшы-вистескэ ёһо гүрим байгуулаха, ажалай жаяг заршамы бүхэжүүлжэ, ажалай бүтөөсые сусаршагүйгөөр дэшлүүлжэ хэрэгтэй.

Хаана единоначали үгы байнаб, хаана бүрин эрхэтэ эзэн үгы байнаб. — тэндэ захайралга гарана, ажалай жаяг заршам муужарна, ажалай бүтөөсэ доо-шоо ороно, гүрэнэй түсэб дүүргэлтэнэ-гүй.

СССР-эй Верховно Советтэй Президиум-тэй 1940 оной июниин 26-ай ба июлиин 10-ай Указууд хадаа советскэ директортэй үүргэ ба харюусалгы нил-лэд дэшлүүлжэ, тэрэнэй байдалынь бүхэжүүлжэ, үйлдбэриин дезорганиза-торнууды хэлхэхэ хүсэнтүгэс зэбсэгы тэрэнэд олгоо.

Советскэ гүрэндэ ажахынхидтэй үүр-гэнь угаа ехэ. Ажахын хүдэлмэрилэгш

1941 ондо Хүдөөажыхын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадахаар бэталалдагшад

- 43. Шульгина Ефросиния Ивановна — Заиграйн аймагай, Калининэй нэрэмжэтэ колхозой тугалша.
- 44. Ставский Куприян Кириллович — Заиграйн аймагай, Дээдэ-Ильхин сомоной, Сталиной нэрэмжэтэ колхозой хонишон.
- 45. Маурова Балма Мауровна — Заиграйн аймагай, Доодо-Курбын сомоной, Сталиной нэрэмжэтэ колхозой хонишон.
- 46. Чимитова Цыбик Чимитовна — Заиграйн аймагай, Доодо-Курбын сомоной, Сталиной нэрэмжэтэ колхозой тугалша.
- 47. Базарова Дари Базаровна — Заиграйн аймагай, Ацагадай сомоной, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой тугалша.
- 48. Митыпова Дыжит Галсановна — Заиграйн аймагай, Ацагадай сомоной, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой тугалша.
- 49. Шойдопова Сыван Шойдоповна — Заиграйн аймагай, Ацагадай сомоной, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонишон.
- 50. Батуева Балжит — Заиграйн аймагай, Ацагадай сомоной, Лениной нэрэмжэтэ колхозой хонишон.
- 51. Дашибалова Рыгзыма — Заиграйн аймагай, Ацагадай сомоной, Лениной нэрэмжэтэ колхозой хонишон.
- 52. Балданов Дондок — Заиграйн аймагай, Лениной нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.
- 53. Бадмаева Цындыма — Заиграйн аймагай, Ацагадай сомоной, Лениной нэрэмжэтэ колхозой тугалша.
- 54. Бадмаева Дара — Заиграйн аймагай, Ацагадай сомоной, Лениной нэрэмжэтэ колхозой тугалша.
- 55. Бадмаев Линхобо — Иволгын аймагай, Гильбирын сомоной, Лениной нэрэмжэтэ колхозой хонишон.
- 56. Шойсоронев Бамзаракца Шойсоронвич — Иволгын аймагай, Гильбирын сомоной, Лениной нэрэмжэтэ колхозой мал адуулагша.
- 57. Шунков Николай Филлимонович — Иволгын аймагай, Каленовско сельсоветэй, Лениной нэрэмжэтэ колхозой мал адуулагша.
- 58. Климентьев Семен Екимович — Тарбагатайн аймагай, Б.-Ключевскэ сельсоветэй, «Путь Ленина» колхозой моришон.
- 59. Климентьев Федор Екимович — Тарбагатайн аймагай, «Б.-Ключевскэ сельсоветэй» колхозой моришон.
- 60. Екимьянов Семен Екимович — Тарбагатайн аймагай, Б.-Ключевскэ сельсоветэй, Дээржшкын нэрэмжэтэ колхозой хонишон.
- 61. Зайцева Степанида Михеевна — Тарбагатайн аймагай, Надеинскэ сельсо-

- ветдэй, «Искра» колхозой тугалша.
- 62. Хсмяков Демьян Мартемьянович — Тарбагатайн аймагай, Надеинскэ сельсоветэй, «Искра» колхозой тахайшан.
- 63. Селезгин аймагай, «Большевик» колхозой һу-товарна ферма.
- 64. Цацаев Доржи Жандабиевич — Селенгын аймагай, «Большевик» колхозой һу-товарна ферме дагша.
- 65. Цацаева Намжилма Цырендоржиевна — Селенгын аймагай, «Большевик» колхозой хаалгаша.
- 66. Мыжитов Батоцырен Цырендашеевич — Селенгын аймагай, «Большевик» колхозой зоотехник.
- 67. Уханаев Семдон Бальжинимавич — Селенгын, «Улаан-Үдэнгэ» колхозой хонидыг искусственнаар үржүүлдэг техник.
- 68. Санжалова Цанагмит — Селенгын аймагай, «III Интернационал» колхозой хонидыг искусственнаар үржүүлдэг техник.
- 69. Дампилов Аюша Дампилович — Селенгын аймагай, Куйбышевэй нэрэмжэтэ колхозой, хонидыг искусственнаар үржүүлдэг техник.
- 70. Очирова Цыренцу Дармаевна — Селенгын аймагай, «Большевик» колхозой хаалгаша.
- 71. Рябов Иннокентий Яковлевич — Селенгын аймагай, «Авангард» колхозой моришон.
- 72. Селезгин аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой, хониний товарна ферма.
- 73. Базаров Доржи Биликтуевич — Селенгын аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хониний товарна ферме дагша.
- 74. Гендунова Дулма — Селенгын аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон.
- 75. Базарова Ханда Будажаповна — Селенгын аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон.
- 76. Чимитова Дарижап — Селенгын аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон.
- 77. Жалсанова Бадма Будажаповна — Селенгын аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонидыг искусственнаар үржүүлдэг техник.
- 78. Дашицыренов Доржи Дашицыренович — Селенгын аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой моришон.
- 79. Новиков Гурьян Филиппович — Селенгын аймагай, «Красный Октябрь» колхозой моришон.
- 80. Цыденов Лодойжима — Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.
- 81. Дамбаев Дагба — Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

- 82. Базарова Дымбрыл — Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой үхэр адуулагша.
- 83. Базаров Магсар — Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой залуу малнуудыг адуулагша.
- 84. Доржиева Дулма — Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой үүлгэртэ малнуудай фермыг хаалгашан.
- 85. Мункуев Доржи Жангавич — Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой бухануудыг харгалша.
- 86. Будаев Жамсаран — Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон.
- 87. Очиржапова Дари — Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон.
- 88. Дондуков Балдацырен Дондукович — Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой зоотехник.
- 89. Жамбалов Данзан Гомбович — Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой ветфельдшер.
- 90. Бальжиев Цыретор Найданович — Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон.
- 91. Халзанов Цыретор Мункуевич — Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой хонидыг искусственнаар үржүүлдэг техник.
- 92. Дагбаев Даша — Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой хонидыг искусственнаар үржүүлдэг техник.
- 93. Цыбикжапов Банзаракца Гармаевич — Селенгын аймагай, Сталиной нэрэмжэтэ колхозой ветфельдшер.
- 94. Арчелова Августа Даниловна — Селенгын аймагай, малажалаар Бурят-Монголой туршалгын станциин тугалша.
- 95. Бадмаева Цырендулма — Селенгын аймагай, малажалаар Бурят-Монголой туршалгын станциин тугалша.
- 96. Данзанов Бимбацырен — Селенгын аймагай, малажалаар Бурят-Монголой туршалгын станциин моришон.
- 97. Даржапов Дарма Тахагевич — Селенгын аймагай, малажалаар Бурят-Монголой туршалгын станциин мал адуулагша.
- 98. Серых Петр Прокопьевич — Селенгын аймагай, Калининэй нэрэмжэтэ колхозой моришон.
- 99. Мельникова Анна Евстратьевна — Селенгын аймагай, малажалаар Бурят-Монголой туршалгын станциин тугалша.
- 100. Дугаржапов Бата Дугаржапович — Селенгын аймагай, Бурят-Монголой туршалгын станциин бухануудыг харгалшадй бригадир.

(Үргэлжлэлэнь хожомой номерто).

Мухар-Шабэрэй аймагай, Ворошиловой нэрэмжэтэ колхозой МТФ ВСХВ-дэ хабаадаа, колхозын II шатын дипломсор, мотоцикл ба 5 мянган түхэригөөр шагнагдаһан байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһа) ВКП(б)-гэй АК-гэй секретарь н. Будаев, МТФ-гэй эрхилгшэ н. Радионов, колхозой түрүүлгшэ Петров гэгшэд залуу малнуудыг үзэжэ байна. Михайловой фото.

Карл Марксын нэрэмжэтэ артель — ВСХВ дээрэ үргэнөөр харуулагдахань

Энэ колхоз болбол республика доторхи томохон колхозуудай нэгэн мүн. Тэрэнэй ажыхын улам бүри өсөөдө дэбжэжэ, баян шадалтай ба культурно болбосон байдалтай боложо байна.

Колхозын центр дээрэ социалистическэ шэнэ тохон байгуулагдаа. Тэндэ ехэшэг ба харууа нургуун, клуб, хүүгэдэй ясли, эмнэлгын амбулатори, найрагтын гар, радиоүзэл, контора ба бусад олон шэнэ болбосон байшалууд бии.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо 385 айл тоологдоно. Эдлэжэ байһан газарайн хэмжээн хадаа 25532 гектар болоно. Артелиш ажыхын тоо халбаринь—малажал болоно. Адуу малаһа ашаг абалгаар ба тоо толгойгоор энэ колхоз республика дотроо эрхим хуури эзэлнэ. Хэрбээ 1937 ондо 543 толгой малтай байгааһаа, мүнөө 1941 оной январин эхиндэ 10696 толгой малтай болоһон байха юм.

Адуу малайнь үсэжэ олошорһоной ба ашаг үгэлгын дээшлэлэй ашаар артелиш мүнгэн олоһон жэл бүридэ нэмэнэ. Хэрбээ 1937 ондо малажалаань 356679 түхэртэй олоо ороһон байгааһаа, үнгэрэгшэ 1940 ондо 700000 түхэртэй хүртэтэр нэмэһэн байба.

Недөндө тус колхоз болбол колхознигуудайгаа ажалта үдэртэ 2 тух, 80 мүнгэ ба 1 килограмм тариа хубааһан байна.

Малажалыг хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбтэ жэл бүридэ гүйсэхэдэ. Хониний товарна фермын хүдэлмэри топ хонирхолтой габэл: 1941 оной январин 1-эй мэдээгээр хониний товарна ферма дээрнэ 4943 толгой хонин бии. Тийхэдэ бүхэ хонидын «Рамбулей» үүлтэрэй боложо метизацилагданхай.

Хонийамаада олошоруулхатаа хамта, гэдэнэй ашаг үгэлгын дээшлүүлхыг түлөө оролдого. Нүүлэй дүрбэн жэл соо метис-меринос үүлтэрэй хонин бүриһөө дунда жэшээгээр 3,6 кгр. ноо-

до хайшалһан байха юм. Баһа, дээдэ генерациин зарим хонидын 6—8 килограмм хүртэтэр нооно үгэнэ. ОТФ болбол 1940 ондо гарсахан нооно худалдалганаа 325 мянган түхэриг олоо оруулаа.

Эндэ тахай үсхэбэрилгыг үргэнөөр эрхилнэ. ОТФ дээрнэ 45 толгой томо үүлтэрэй, эхэ тахайнууд тоологдоно. Нүүлэй дүрбэн жэлдэ эхэ тахай бүриһээ дунда жэшээгээр 15—15 поросенко түлжүүлһэн байгаа.

Гахайн ферма дээрхи бүхэ байра барилгын зоотехническэ заабарини ёһоор түхэргэгдэһэн байна. Байра байдалын ариун сабар байдаг. Харууналгын хайн, минеральна тэжээл эдуюлдэг байһонхой ашаар залуу гахайнуудын тебир тарганаар түлжүүлэгдэнэ.

Һу-товарна фермын хүдэлмэринь мүн амжалтатой. Мүнөө үелэ МТФ дээрнэ 4715 толгой үхэр бии. Үнээлэй үүлтэрнэ хайжаржа байна. Нэгэдэхи генерациин үнээ бүхэн 1207 литрһээ доошо баша һу үгэнэ. Тийхэдэ нотагай үүлтэрэй үнээ бүриһөө 446 литр һу хаана.

Колхозой сабишалан халаан хайжаруулаха тушаа нилээл ехэ юмэ хэгдээ. Хапта 3544 гектар сабишаланһаа гектар бүриин 16—16 центнер үбнэ хураба.

1941 ондо Хүдөөажыхын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаха эрхэ олохын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мурисөөнэй үндэнэ һуури дээрэ, колхознигуудын үндэр ехэ ургаса абахын ба хамтынгаа малажалыг хүгжөөхын түлөө сурсатгүйгөөр тэмсэжэ байнад.

1940 ондо Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз болбол Главвыставкой 1-дхи дипломсор шагнагдаа, энэ жэлдэ ВСХВ дээрэ үргэнөөр харуулагдахаар баталагдаһан байна.

БУРЯТ-МОНГОЛ АССР 1941 ОНОЙ ХҮДӨӨАЖАХЫН ВЬСТАВКЫН УРДА ТЭЭ

Бурят-Монголой тала дайһань угтаа үзжам юм. Эндэхэ территория хадаа Итали, Англи матын европейскэ гүрэнүүдэйхитэй тэн байна.

Республика дотор элдэб түрэлэй модон элбэг, бүхэ газараймай 52,4 процентн ой тайгаар хушадана, мүн тэршэлэн янза бүриш ан гүрөөл ябадаг. Хара гүрөөһөн, бодон гахай, хандагай, буга, боро гүрөөһөн, хүдэри ба бусад бии. Нарһан ба хуша модоной башлагар һаһаа мүншэр соогуур хэрмэн байралдаг ба түргэш солбон шалүүлһан үүлдэг. Хүбнэ уулада, хунды жалганууд соо шино, үнээ ба холоно ябадаг.

Республикын газар доро элдэб зүйлэй малтамалнуудай барагдашгүй байлыг хадагалгана.

Олон тоото нуур ба уһа мүнэнүүдтэ түрэл бүриш заһан түрөөлдөг.

Дэлхэй дээрхи эгээн түнээгы нуур — Байгалнай 30 мянган гаран квадратна километр хэмжээтэй. Байгал нуурта 1300 түрэлэй амитад амьдардаг юм.

Бурят-Монголхои бүхэ баялитуудыг тооложо барахашыг бэрхэтэй, Колхозуудай хэтын эдүүридэ 3.967,3 мянган гектар газар мүнхэжүүлэн үгтэнхэй.

Энэ ехэ газарыг эдүүрилэн, манай колхозууд 1940 ондо гектар бүриһөө 11,4 центнер ороһото-тарһанай ургаса абаа.

Фермиүүдтэ эхэ малнуудыг бүридүүлгээр 1941 оной январин 1-дэ: нүүлэй ферманууд — 1942 оной эсэстэ байха минимум 204,8 процент, хонийама үсхэбэрилгөөр 135,6 процент ба гахай тэжээлгээр — 79,5 процент гүйсэхэдгээр.

БМАСР — герасимовска хүдэлмэринэй

эхэ орон. 50 мянга шахуу гектар сабишалан дээрэ үбнэ ногооной үндэр ургасын мастерууд-герасимовцууд хүдэлмэрилнэ.

Заиграйн аймагай «Майн нэгэн» колхозой колхознигуудай үүсхэлээр, манай эвдэхи колхозуудта майн 20-но июнин 15 хүртэтэр сабишалангыг шарнажуулаха хүдэлмэри ябуулагдан, тэрөөндэ 10 мянган колхозын хабаадалга, 3829 гектар сабишалангай газарыг уһалһан, 20153 гектар газарай буртаг зүйлэй ба шулуу сабэрлэлэй, сабишалангай газар дээрэ 206129 тэргэ шөбхө гаргалан, 3695 гектарай буга-бургаһыг арилгалан, 244 километр һубаг-канаанууд заһабарилгалан, 11810 гектар сабишалан дээрэ (борондойлоо гэхэ мэтгын) шарнажуулгын хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Эдэ бүгэдэйн эсэстэ, үбнэ-ногооной ургаса нилээд дээшлээ: хэрбээ 1939 ондо республикын колхозуудай хадалангай ургасын, дунда жэшээгээр, гектар бүриһөө 12,9 центнер байһан һаа, 1940 ондо гектар бүриһөө — 15,2 центнер болоһон байгаа.

1939 ондо Бурят-Монголой республика Хүдөөажыхын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсахаар 831, 1940 ондо — 1475 экспонент ба экспонатнууд багаламдан байгаа һаа, харин энэ жэлдэ 2876 экспонентууд ба экспонатнууд хабаадуулагдахаар Главвыставкой баталамжада табилдаа. Энэ хадаа нелшон жэлэйхидэ 2 дахын шахуу олон болоно.

Хүдөө ажыхы дээрэ эрхим амжалтануудыг туйлаһанойн түлөө Иволгын аймагай «Мартын Найман» колхоздо ба Мухар-Шабэрэй аймагай Хонхолой МТС-тэ засагай дээдэ хайра, «Хүндэлэ-

лэй Тэмдэг» орденууд, тэршэлэн хүдөөажыхын 36 түрүүшүүдэ орденууд үршөөлгэжэ. 49 хүн «Ажалай отличниг түлөө» медальнуудаар шагнагдаа һон. 30 колхоздо, малажалай фермануудта ба МТС-үүдтэ Главвыставкой зүһнөө нелдэхи ба хоёрдохи зэргын шиллэмүүд үгтөөд, 131 түрүүшүүдэ Хүдөөажыхын бүхэсоюзна выставкын Ехэ ба Бага алтан, мүнган медальнууд барюулагдаһаныг мэдэнэ-бди.

Выставкэдэ хабаадалсаха эрхыг түрүү хүнүүд, колхозууд олохоһоо гадна, мүн хэтын аймагууд бүхэ дээрэ гуйлаа. Хэтынэлхэдэ: Мухар-Шабэрэй (түрүүлгшэнь нүхэр Будажаб) аймаг. Тэндэхи колхозуудын нүүлэй дүрбэн жэлэй өюурта тарһалангай гектар бүриһөө, дунда жэшээгээр 11,1 центнер ургаса, шенишын гектар бүриһөө 15,1 центнер хураһан байна. Түхэвэй (түрүүлгшэнь нүхэр Барыдаев) аймаг. 1941 оной январин 1-дэ эхэ малнуудай тоо толгой олошоруулаха түсөөбө: һу-товарна фермын талаар — 1942 оной эсэстэ байха ёһотой минимумыг 229,8 процент, хонийама үсхэбэрилгөөр — 106,2 процент ба гахай үсхэбэрилгөөр — 108,6 процент гүйсэхэдэ.

Бурят-Монголоо 1941 оной выставкэдэ 6 МТС хабаадалһан. Тэрэнэй пэгэн — Хонхолой МТС (директорын нүхэр Соболев) амжалта-туйламануудта гурбан жэлдэ улаагаар харуулаха байна.

Нүүлэй 4 жэл соо хэһэн хүдэлмэринь хараад үзэхэдэ, «СТЗ» трактор бүхэшинь, дундын абахада, 767 гектар, «ЧТЗ» — 1634 гектар, 15 футова комбайн бүхэшинь — 264 гектар газар эдүүрилһэн байха юм. Хабарай тарилгада бэлдэхэлээр энэ МТС республика дотроо түрүү хуури эзэлнэ. Мөнай эрхим колхозууд ба тэрэнэй түрүү хүнүүд «Алас Дурана зүг» павильонхои БМАСР-эй зал соо үртэн

дэлгэрээр харуулагдаха байна. Баргажалай аймагай, Карл Марксын нэрэмжэтэ, миллионер колхоз (түрүүлгшэнь нүхэр Салжиев) 1941 оной январин 1-дэ, 1942 оной эсэстэ байха ёһотой минимумыг: һу-товарна фермэдэ 141,3 процент, хониний фермэдэ — 487 процент ба гахай үсхэхэ фермэдэ — 250 процент дүүргэнэ. Меринос үүлтэрэй 100 хонин бүриһөө 110 метис хурига абажа, хоролтогүйгөөр түлжүүлгөө. Фермиһтэ эхэ тахай бүриһөө арбан табан поросенко абаһан байха юм.

Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз үргэнөөр харуулагдахаар баталагдаба. Тус колхоз 1937—1940 онуудта гектар бүриһөө: ярицын — 11,5 центнер, шенишын — 13,6 центнер ургаса абаһан юм. Малайн тоо толгой — 8512 болоод, 3 фермэн булдаа жэл бүри Хүдөөажыхын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалһана. Һу-товарна фермын гөтө сымментальска үүлтэрэй метис үнээ бүриһөө нүүлэй 4 жэлэй торшо соо 1672,5 литр һу хааха зуураа, тургалнуудайгаа 6 харатай болотур үдэр бүриш шэнгүүнэ 767 грамм нэмээдг байгаа.

Хэдэн зуугаад түрүү хүнүүд Хүдөөажыхын выставкэдэ хабаадалһадй энэтэ дүй-дүршэлэе өөртөө хэрэглэн, томо амжалтануудыг гуйлавад. Заиграйн аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой звеньевой нүхэр Киселев Серийон Кириллович ефремовтэнэй агротехническэ хэрэглэлэнэйгээ ашаар, угаа үндэр ургаса хураажа, 5 гектар газар дээрһээ нэжээд бүриин 53,75 центнер шеница, бусад культурануудаар га бүриин 23 центнер хураһан байна.

Иволгын аймагай, «Майн Нэгэн» колхозой дуговод пүх. Корнеев, нүхэр Герасимовтай мурисажа, тон ехэ оролдого гаргаһайгаа ашаар, туршалгын үчэстэ дээрһээ га бүриин 58,8 центнер үбнэ абаа.

Баргажанай аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой ангууша Шелковник Георгий Андреевич — жэл бүри 5 мянган түхэригэй авгай арһа тушаана. Нүхэр Шелковникын пайан соогоо 89 бабтай. Баһа 300 гаран була барһа, 1941 оной январь һара соо 13 булга амидыгаар барьба.

Баргажанай АЗО-гэй, барилгын техник нүхэр Яков Иванович Березный магтаалта дүй-дүршэлэнь «Малажалай павильон» соо харуулагдаха.

Зэдын аймагай «Галын Очи» колхозой хаалгаша Идвен Базарова үнгэрһэн гурбан жэлэй торшо соо үнээ бүриһөө 1762 литр һу хааһан байна. Заиграйн аймагай «Майн Нэгэн» колхозон хаалгаша нүхэр Пахомова 1940 ондо үнээ бүриһөө 1900 литр һу хаагаад, залуу малнуудаа бүриг бүтүнөөр түлжүүлһэнэ гадна, тургалнуудайгаа амидын шэнгүүнэ 6 харатай болотернэ хонго бүридэ 786 граммээр нэмээдг байгаа.

Хүдөөажыхын олон тоото түрүүшүүл тэршэлэн фермиүүд, бригаданууд, колхозууд, МТС-үүд ба аймагууд бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаха эрхэ олохын түлөө тэмсэжэ, тон ехэ амжалтануудыг туйлаһан харатгана.

Түрүү колхозууд ба колхознигууд Хүдөөажыхын бүхэсоюзна выставкын өнөөдэхэ үдэртэ, ехэ ба шэнэ илалтануудтайгаар ерэхөн дамжаггүй.

Хабарай тарилгыг хаһа соонь, үнээбэр һайнаар үнгэржэ, малай түл абагыг ба ороһоной кампание мүн тэршэлэн үбнэйн ба тарһанай хураалгада, малай үбэлжэлгэдэ бэлдэхэе эрхимээр хантажа. Иркутска ба Читын областнуудтай баталһан социалистическэ мурисөөһөө илае нүхэл.

БМАСР-эй Выставксий зоотехник-консультант НЕЧАЕВА.

В помощь изучающим бурят-монгольский язык

18-й урок (арбан наймадахи урок)

Разделительное деепричастие. Прошедше-настоящее время.

29. Разделительное деепричастие (илгаан деепричати), оканчивающееся на -аад(-ээд,-оод и т. д.) обозначает:

а) действие, которое совершилось раньше другого действия; переводится в таких случаях деепричастием же или же той же формой, что и глагол (к которому оно относится) с союзом "и", например:

клуб соо зүжэг наада, хүгжэм наада хариад тарааби посмотрили в клубе постановку и концерт и разошлись;

городто ошоод ерээ съездил в город (дословно: поехал в город и приехал);

б) действие, которое совершилось, совершается или будет совершаться одновременно с другим действием, например:

уншаад нууна сидит и читает (дословно: сидит читает) алхад ябана идэт шагом, шагает.

Кроме того, при помощи этого деепричастия и форм глагола байха образуются сложно-глагольные формы, например:

ерээд байна пришел, пришли (недавно)

ерээд байгаа пришел, пришли (давно уже)

бэшээд байна написал (недавно)

бэшээд байгаа написал (давно)

30. При помощи оканчивающихся (-ба, -ба, -бу) образуется форма прошедшего времени, то-есть форма, показывающая, что действие совершилось совсем недавно, либо же что оно совершается сейчас. На русский язык эта форма переводится или прошедшим временем, или же настоящим, например:

мини нүхэр хожомдожо ерэбэ мон товарищ пришел с опозданием; мини нүхэр эндэ ерэбэ мой товарищ идет (подходит) сюда.

Упражнение 1. Прочтите и поставьте вопросы на данные ниже предложения (уншаад дор) заагдахан мэдүүлэлүүдтэ асуудалнууды габитуй:

УБХЭНЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

- 1. Пар хахалжа дүүргээд үбнэни хүдэлмэригэ захиалга юм. 2. Бидэ мүнөө жэл үбхэндөө эртэ орохобди. 3. Үбхэнэй зэбсэгэ үни захабдиллаад байнади. 4. Түрүүлгшэнэй городто ошоод тэндэ-нээ олош шэнэ машина асараад байгаа. 5. Тэдэнэни туршаад үзөөбди. 6. Булга ёһоор хайн байба. 7. Ная улаан булан соо суглаан болоо. 8. Бригадирнай хүршэ колхозтой мурьсөө хэхэ договорой түлэблэл билэндэ уншаад үгөө. 9. Бидэ тэрээнэни хайн шалгажа үзөөд нэгэн дуугаар баталбади. 10. Суглаанай нүүдлэ клуб соо хүгжэм наада хараад тараабади.

Table with 2 columns: Russian words and their Mongolian equivalents. Includes words like 'пары', 'окончить', 'закончить', 'сено', 'сеенокосный'.

Table with 2 columns: Russian words and their Mongolian equivalents. Includes words like 'захаалха', 'начать', 'начинать', 'в этом году', 'приступить к сено косу'.

Table with 2 columns: Russian words and their Mongolian equivalents. Includes words like 'зэбсэг', 'орудие', 'үбнэни', 'давно', 'захабарилха', 'ремонттировать, отремонтировать'.

Table with 2 columns: Russian words and their Mongolian equivalents. Includes words like 'олон', 'много', 'асарха', 'привезти, принести', 'туршаха', 'пробовать, испробовать'.

Table with 2 columns: Russian words and their Mongolian equivalents. Includes words like 'үзэхэ', 'смотреть, осматривать', 'туршаад үзэхэ', 'осматривать, производить осмотр'.

Table with 2 columns: Russian words and their Mongolian equivalents. Includes words like 'булга', 'все, всё', 'ёһоор', 'как следует', 'ёһоор хайн', 'в исправности, в порядке'.

Table with 2 columns: Russian words and their Mongolian equivalents. Includes words like 'ная', 'только что, недавно', 'улаан', 'красный', 'булан(г)', 'угол'.

Table with 2 columns: Russian words and their Mongolian equivalents. Includes words like 'улаан булан(г)', 'красный уголок', 'болохо', 'состоятся', 'хүршэ', 'сосед, соседний', 'хэхэ', 'делать', 'договор', 'договор'.

Table with 2 columns: Russian words and their Mongolian equivalents. Includes words like 'гүлэблэл', 'проект', 'билэндэ', 'нам', 'уншаад үгэхэ', 'прочитать кому-л.', 'шалгажа', 'проверить', 'шалгажа үзэхэ', 'осмотреть, проверить'.

Table with 2 columns: Russian words and their Mongolian equivalents. Includes words like 'дуу(н)', 'голос', 'нэгэн дуугаар', 'единогласно', 'баталха', 'утвердить', 'пүүлдэ', 'после', 'хүгжэм', 'музыка, концерт', 'наада(н)', 'игра', 'зүжэг наада(н)', 'постановка', 'хүгжэм наада(н)', 'концерт', 'хараха', 'смотреть, посмотреть', 'тараха', 'расходиться, разойтись'.

Упражнение 2. Переведите на бурят-монгольский язык (бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулаггы). 1. Прошла (унгөрөөд) холодная зима, наступила (ерэбэ) теплая весна. 2. Снег растаял (айлаад) растет трава. 3. Колхозники выехали (гараад) на поле, пахот землю. 4. Доярки подоили (наагаад) коров и сбивают молоко. 5. Я напишю (уугаад) чаю и пойду в школу.

Сектор языка и письменности

ГИЯЛИ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зүүн талаһаа (дээдэ захадань) актинометрическэ шэнжлэл, доодо захадань — поларна станциин хүдэлмэрилгшэд далайһаа барихан сагаан гүрөөхтэйгөө; баруун талаһаа (дээдэ захадань) Желани гэжэ кошуугаар жэлдээ нэгэ гарагад пароходһоо ашаа тушаажа абалга; доодо захадань — далайн ангыгэ агналгада агуушаа гаража ябана. А. Некрасовой фото (ТАСС-эй фотохронико).

Большевистскэ хэблэлэй үдэртэ зориулагдаһан урилдаанда эршэмтэйгээр бэлэдхэе

Хүдэлмэришэн-Тарашанай Улаан Армийн ХХШ жэлэй ойн нэрэмжэтэ бүхэ-союзна комсомольско санын урилдаанда ба хаяхан үнгэргэгдэһэн гимнастическа мурьсөөндө хэдэн миллион комсомолецүүд хабаадажа, гайхамжаг амжалтанууды туйлаһан байна. Республикын комсомольско организацинууд энэ урилдаанда ба мурьсөөндө бэлэдхэхэ зуура, хэдэн олон хүбүүд, басагады физкультурада түрүүшынхэ нимэ олоор хабаадуула.

Улаан-Удэ городой комсомольско организацинуудай 5500 комсомолец гимнастическа мурьсөөндө хабаадаһан ба тэдээр бүгдөөрөө шахуу ГТО-гэй нэгдэхн ба хоёрдохн шатын нормо үгэһэн байна.

Улаан-Удын медицинскэ хургуулин, № 6, 3 хургуулин комсомолецүүд мурьсөөндө бэлэдхэлэй хүдэлмэри эртэн-нээ хойшо хайнаар ябууланайгаа ашаар, физкультура номернууды гүй сэдхэлгөөр «отлично» ба «хайн» сэгнэлтэнүүды абаба. Түмэрэмай училищын хурагшад физкультурада 100 процент хабаадажа, хайн сэгнэлтэнүүды абаба.

Бэлэдхэлэй хүдэлмэри муугаар ябуулан комсомольско организацинууд комсомолецүүда мурьсөөндө бүгдэни хабаадуулжа шадаагүй байна. Жэшээлхэдэ, ПЗ-гэй комсомольско организаци 860 комсомолецүүдайгаа мишл 350-нь, түмэрэмай үзэлэй комсомольско организаци 50 процентын хабаадуула.

Большевистскэ хэблэлэй үдэртэ зориулагдаһан комсомольско урилдаан байгша оной майн 5-һаа 20 хүрэтэр

үнгэргэхэ тухайда ВЛКСМ-эй ЦК-гэй тогтоолы манай комсомолецүүд халуунаар угтаһан ба түрүү комсомольско организацинууд бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулжа захилаа. Медицинскэ хургуулин комсомолецүүдэй команда мүнөө урилдаанда эршэмтэйгээр бэлэдхэжэ байна. Педагогическа институтай 100 шахуу комсомолецүүд түсэбэй ёһоор бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуула. Гимнастическа мурьсөөгөөр Центральна район дотор нэгдэхн хуури эзэлһэн № 6 хургуулин комсомолецүүд үлэшэ бүхэндэ бэлэдхэһэн.

Болохоё байгаа мурьсөөндө комсомольско бүхэ организацинууд эмхитэйгээр бэлэдхэхэ ёһотой. Комсомольско эхин организацинууд хадаа 10 хүнэй хабаадалгатайгаар эршүүдэй, эхээр-нүүдэй ба эдиршүүдэй командалууды байгуулжа, бүхэ комсомолецүүда хабаадуулжа ушартай. Усөөн комсомолецүүдэй организацинуудта 10 хүрэхгүй хүнөөрине команда бүридхэхэнь болохо. Гимнастическа мурьсөөндө хабаадаһан командын состав тэрэ зангаара мурьсөөндө хабаадажа зэргэтэй. Командир бүхэн бэлэдхэлэй хүдэлмэриг үдэ командаяа жанг заршамтай байлгахта уялгатай.

Мурьсөөндө хабаадагша бүхэнэй бэеин эдүүрде шагуулжа шуухала. Большевистскэ хэблэлэй үдэртэ зориулагдаһан комсомольско урилдаанда эршэмтэйгээр бэлэдхэжэ, түрүү хуури эзэлхын түлөө комсомолец бүхэн тэмсэхэ ёһотой.

И. ЦЕКОТОВ—ВЛКСМ-эй Горномой секретарь.

Уранхайханай номернууды харала

Апрелин 1-һээ ПЗ-гэй уранхайханай кружогуудай харала болон байна. Драматическа кружогой членүүд нүхэд Соколовский, Чулис, Калайда, Чув Матарова, Щепотьева, Харченко гэгшэд өөһэдыгөө үүргэнүү-

ды эрхимээр дүүргэжэ, харагшады эхээр фонируула. Нүхэр Харченкын хүтэлбэрилдэг струнна оркестр болбол мүнөөнэй ба урданай дуунууды хайнаар дуулаба. («Бурядай Гигант»).

Балканадахи ба Африкадахи дайн

(Апрелин 15-һаа 22 хүртэр болоһон дайнай ябуулгануудай тэмдэглэл)

Унгэргэшэ недели дотор болоһон дайнай ябуулгануудай гол түлэбнь Балканада болобо. Югославияда болоһон үргэн хэмжээнэй ябуулганууд болбол апрелин 18-да Югославийн армийн бөөе тушаалаар дүүрэбэ. Югославийн армийн динтэлэн гол шалтагаанинь гэхэдэ, дайсанай сэрэгүүдын дилэнги хүсэтэй байһан ба нэн түрүүндэ, тэрэнэй сэрэгэй техникэ үзүү байгаа. Германин ба Италийн авиаци болбол Югославийн авиациһаа тоогоорошье ба шанараашье эрхим байба. Германин ба Италийн авиаци агаарта зонхилхн байдал эзэлжэ, тус оройной ажуйлэд-бэрини шухала центрүүды, аэродромууды, түмэрэмай узелнууды, хүүргэнүүды ба харынүүды саг үргэжэжэ бомбодоһон байна. Дайсанай авиациар хандаргадаһан орон доторхи хэлхээ хоолоон болбол дайнай ябуулганууды хүтэлбэрилахэ хэрэгтэ эхэхэн наад болоһон байна. Дайнай эхилээр дүрбэ хоноод байхадань, Югославийн армийн главна командалагша генерал Силивич гэгшэ өөһэдыгөө ханамжаар командалжа эрхэ зарим командирнуудта үгэхэ баатай болбо һэн. Энэ ушар

болбол хойто хилээ эгээн аюултайга тооложо, тэрэни түүрүүшн ээлжэндэ бэхжүүлһэн байха юм.

Югославийн армийн генеральна штаб болбол оройноого хилэнүүдэй тонута байһанай эсэстэ бүхэ хилэнүүдэ нэгэ дор бэхжүүлжэ шадаагүй байна. Илангайга, Югослави ба Болгарий хоорондох хилэ бэхжүүлэгдээгүй байба. Тэрэ хилэ болбол энэ дайнда шухала үүргэ дүүрэгдэн байна.

Югославийн армийн бөөе тушаала-лай эсэстэ, Грецийн армийн байдалын муужарба. Өөрынгөө составта Английн частнуудтай байһан ба бронетанкова частнуудаар шангадхадан, авиациар, артиллерээр дэмжэгдэһэн Югославийн сэрэгүүд болбол хэдэн үдэрэй торшо дотор Грецийн ба Английн хамтаалгын позицинууд дээрэ эршэмтэй довтолонууды хэһэн байба. Германин сэрэгүүдэй гол сохилтонь Греция ба Английн хамтаалгын центртэ шалгуу-лэцэжэ, хэрбээ амжалта туйлагда-лын, Албанида байһан Грецийн сэрэгүүд хүрээлэхын аюлда ороһон байгаа. Олимн хадын райондо тулал-даанай хэды үсэд шанга байбашье наань. Германин сэрэгүүд союзнигуудай хамтаалгын фронтые эбдэжэ, Фессалийска губи талада абаашанай түмэрэмай ба шоссейн харгын гол шухала үзэл болохо Лариссуе эзэлбэ.

Фессалийска губи талада нэгтэрэн ороһон Германин мотомеханизирирван-нэ частнууд Ламид ба саашаа урда зүг тээшэ довтолго хэжэ, Эпирдэ — Грецийн баруун хубида байгаа сэрэгүүдтэ заналта хэхэ байна.

Хойто Грецидэ плацдарма алдаһан Английн командовани болбол Пелопон-нестэ (Грецийн урда хуби) шэнэ част-нууды асархаар һэдлэгэ хэпшыггүй байжа магад. Ушарынь, Киренаикада Германин бронетанкова дивизийн до-втоло болбол Египетые аюлда оруула. Египет хадаа Великобританийн Дундад далайн зүүн хубидахи сэрэгэй үдхатай шухала базань болоно.

СССР дотор

СССР-эй совнаркомой дэргэдэхн ажалай резерв-үүдэй главна управленидэ

Олзборилгын училищинууд ба ФЗО-гэй хургуулинуудай хурагшад уранхайханай самодетельности харала

СССР-эй Совнаркомой дэргэдэхн ажалай резервүүдэй Главна Управлени хадаа комсомольско ба профсоюзна организацинуудтай хамтаран, ФЗО-гэй хургуулинуудай хурагшад уранхайханай самодетельности харалгыг үнгэргэ-хэнь.

Тийн, майн 5-һаа 15 хүрэтэр хургуулинуудай ба училищинуудай хурагшад уранхайханай самодетельности харала үнгэргэгдэхэ байна. Юнийн 15-һаа 20 хүрэтэр, эрхим кружогууд ба уранхайханай номернууды онсо шадабаритайгаар гүйсэдхэһэн хурагшад районуудай ба шитгэродой харалгада хабаадалсаһан.

Ажалай резервүүдэй Главна Управлени болбол тус харалгыг үнгэргэхэ тусхай комисси эмхидхэ. Комиссийн составта—ВЛКСМ-эй ЦК-гэй ба ВЦСПС-эй, Совнаркомой дэргэдэхн искусствын хэрэгүүды эрхилэхэ комитетэй ба бусад организацинуудай түлөөлэгшэд оробо.

Хайн сэгнэлтэнүүды абаһан кружогууд ба хурагшадта грамота үгтэхэ байна. (ТАСС).

Драгобычска областдохн самодетельностиин театрнууд

Драгобычска областийн гороудта ба хүдөө нотагуудта театрнуудай самодетельностиин харала үнгэргэгдэбэ. Энээндэ 407 коллектив хабаадалсаа. Самодетельностиин харалгын үдэе ташагдана эдэбэ зүжэгүүды хамтадаа 155 мянган хүн харабад. Мүнөө, область доторнь дуунай 403, духовой оркестрын ба бусад хэдэн олон Бружогууд бии. Эдэ кружогуудта 25 мянган-һаа дөшөө хүн хабаадалсаһан.

Арбаад миллион пара гутал

Москвейгай, Ленинградгай ба бусад гороудуудай гуталгай фабриканууд болбол зунгай гуталнууды элбэгээр бэлэдхэхэнь. СССР-эй хүнтэн ажуйлэдбэрини пред-приятинууд энэ жэлдэ 40 мил-лион пара эдэбэ янзын туфлинууды ба хахад ботинканыуды, 15 миллион пара сандал гэхэ мэты бүтөөн гаргахэ бай-на. Мүн, нотагай ажуйлэдбэрини пред-приятинууд зунгай гуталнууды олоор гаргахта юм.

Хариусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Advertisement for 'Мүнөөдэр кинотеатруудта ПРОГРЕСС ВУЛКАНДА БОЛОНОН УШАРАЛ ЭРДЭМ НАНГИН ИОРГЕНЭЙ ХАЙНУДЭРЛЭЛГЭ ОРОД ДРАМАЙ ТЕАТРА АЙМШАГТАЙ СУД'.